

KASTEEL HEESWIJK

Kasteel van Brabant

Stichting Kasteel Heeswijk Jaarverslag 2016

Voor de stichting Kasteel Heeswijk was 2016 het jaar van een vernieuwde bedrijfsvoering. Na een periode van restauraties van het kasteelcomplex en de opbouw van een museumorganisatie was in het voorafgaande jaar een bedrijfsmatige visie uitgewerkt. De Toekomstvisie, geformuleerd in 2013, kreeg gestalte in 2014-2016 dankzij subsidies van de provincie Noord-Brabant en de gemeente Bernheze.

De implementatie van de toekomstvisie verliep parallel aan de reguliere exploitatie en de instandhouding van het kasteelcomplex. Beide elementen onderscheiden wij hieronder.

1. Topmonument van Brabant: de exploitatie

In de lijn van de statuten werkt de stichting zowel aan het behoud als aan de openstelling van het kasteel. Van belang hierbij is, dat de provincie Kasteel Heeswijk aanmerkt als één van de vier topmonumenten van Brabant en dat de rijksoverheid het behoud van het complex van belang vindt. Beide overheden hebben daarom ook in 2016 een instandhoudingssubsidie voor het monument verstrekt. De gemeente Bernheze verstrekt een jaarlijkse exploitatiesubsidie.

Andere reguliere inkomsten kwamen uit entreegelden, locatieverhuur, verhuur van de dienstwoning en het restaurant.

Een staf van 3,8 FTE werd aangevuld door negentig vrijwilligers. Vanouds is het merendeel van de vrijwilligers lid van de zelfstandige Vereniging van Vrijwilligers Kasteel Heeswijk. In 2016 is een integratie gestart waarmee vanaf 2017 alle vrijwilligers direct onder verantwoordelijkheid van SKH komen. Een Vrijwilligersbeleidsplan is vastgesteld. De activiteiten van de VVKH worden door SKH gecontinueerd, de medezeggenschap in de organisatie zal via een medezeggenschapsraad gestalte krijgen.

In 2016 werd het Kasteel lid van de Museumvereniging en mocht het de Museumkaart voeren. Kasteelterrein en -gebouwen waren voortaan één museum met een toegang bij de poort en vervolgens vrij rond te wandelen. Tablets met de app 'Kasteel Heeswijk spreekt' gaven een goede audiogids in het Nederlands en het Engels.

De vrijwilligersgidsen traden tevens op als gastheren/vrouwen.

Het publieksprogramma richtte zich in 2016 op evenementen in de culturele en cultuur-toeristische sfeer. De zondag was standaard 'evenementendag' met een concert, demonstratie, lezing of andere publiekspresentatie, met als resultaat herhaalbezoek van met name Museumkaarthouders. In de zomervakantie werden de openingstijden als proef verruimd met de vrijdag en zaterdag.

Over de gehele linie bleek de nieuwe aanpak al direct een positief resultaat te hebben: zowel de aantallen bezoekers als de entreegelden stegen substantieel.

Het horecabedrijf Kasteel Heeswijk Horeca v.o.f. huurt de kasteelkelders ten behoeve van partijen en de brasserie voor de daghoreca. De partijen leveren het kasteel extra baten op wanneer er extra zalen worden verhuurd. In 2016 ging SKH in gesprek om met name de daghoreca op meer toeristische leest geschoeid te krijgen. Zo investeerde SKH in een traplift en een AED.

SKH voegde zich ook in de keten 'Natuurpoorten Brabant' om meer bezoekers van kasteel en landgoed te genereren. Dit past in de structurele samenwerking met Stichting Het Brabants Landschap, dat op het kasteel een informatiepunt had gekregen. Middels een subsidie aan SKH kregen de 30.000 leden van Brabants Landschap vrij toegang tot het kasteel.

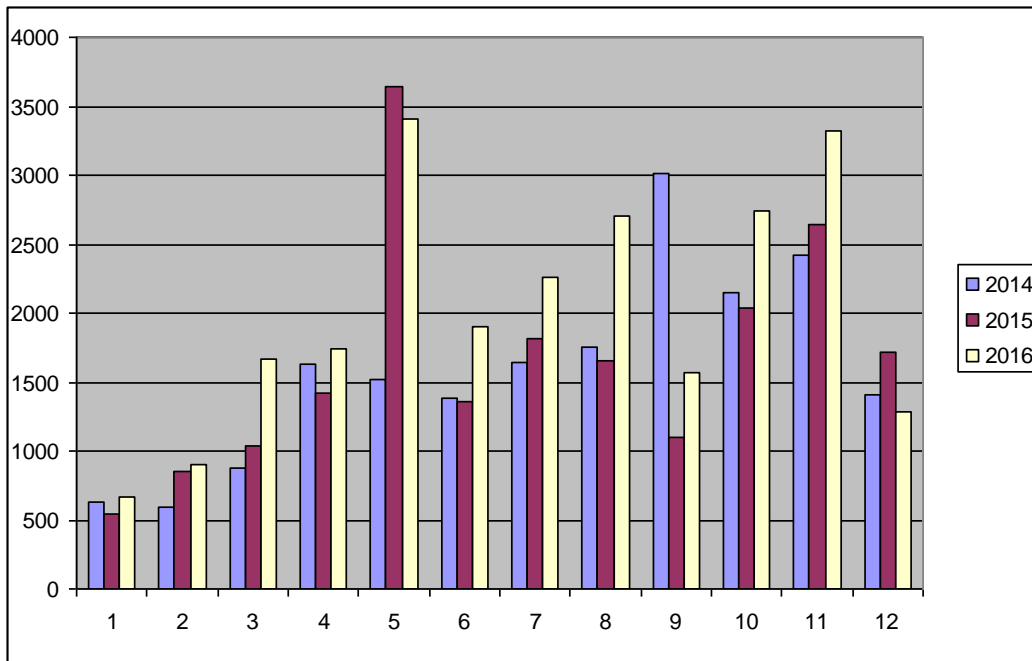
De marketing werd gedaan in samenwerking met de drie andere topmonumenten: de Sint Janskathedraal (Den Bosch), Grote Kerk (Breda) en Markiezenhof (Bergen op Zoom). Bedrijfssponsors werden in juni 2016 verenigd in een 'Ridderschap van Heeswijk', onder leiding van een commandeur.

Het publieksbereik was in 2016 als volgt:

Bezoekaantallen 2014-2016

	Volwassenen			Kinderen			Sponsoring*			Totaal		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Jan	327	265	524	251	91	104	49	192	40	627	548	668
Febr	232	435	706	300	235	168	61	184	29	593	854	903
Mrt	385	479	1165	243	354	342	243	209	157	871	1042	1664
Apr	753	773	1229	500	216	270	372	425	237	1.625	1.414	1736
Mei	1.090	1.211	2.499	238	575	700	194	1855	203	1.522	3.641	3402
Juni	987	727	1095	271	382	684	123	247	126	1.381	1.356	1905
Juli	1.000	1123	1.754	391	550	361	253	136	141	1.644	1.809	2256
Augustus	1.358	1.327	1.978	247	171	475	154	161	246	1.759	1.659	2699
September	1.052	828	1.140	174	130	266	1.785	145	157	3.011	1.103	1563
Oktober	896	978	1672	854	876	711	399	182	361	2.149	2.036	2744
November	382	425	590	1.605	2050	2.313	437	172	416	2.424	2.647	3319
December	<u>630</u>	<u>1016</u>	<u>868</u>	<u>205</u>	<u>533</u>	<u>100</u>	<u>572</u>	<u>171</u>	<u>312</u>	<u>1.407</u>	<u>1.720</u>	<u>1280</u>
	9.092	9.587	15.220	5.279	6.163	6.494	4.642	4.079	2.425	19.013	19.829	24.139

*sponsoring: vrij toegang voor leden van Vrienden, Brabants Landschap en donateurs

Bezoekaantallen per maand januari-december (1-12)

2. Instandhouding van het monument

Zowel Rijk als Provincie geven financiële ondersteuning aan de instandhouding van Kasteel Heeswijk. Voor de periode 2015-2018 ontvangt SKH jaarlijks een BRIM-subsidie (Besluit Rijkssubsidiering Instandhouding Monumenten). Als noodzakelijke co-financier treedt de Provincie op; voor de periode 2016-2019 werd een Topmonumentensubsidie toegezegd. Vanwege herziening en enige vertraging in het subsidieproces zijn in 2016 enkele werkzaamheden uitgesteld. Wel kon het nodige buitenschilderwerk worden uitgevoerd en in de tuin zijn de marmeren beelden gereinigd.

3. De Toekomstvisie voltooid (2014-2016)

Na ruim twintig jaar van restauratie en inrichting van het gebouw wilde SKH haar vleugels uitslaan en zich door ontwikkelen in landgoedverband. Wij willen het aantal bezoekers en hun bestedingspatroon opschalen en daarmee de economische basis van de stichting structureel verbeteren.

De stichting had in 2013 een toekomstvisie geformuleerd waarin werd voorzien in substantiële investeringen op een breed front. Voor dit project "Toekomstvisie" hebben de gemeente en provincie tezamen een subsidiebudget beschikbaar gesteld. Het thema van het kasteel werd "Duizend jaar kasteelleven" waarbij de middeleeuwen en dus ook ridders meer aandacht kregen.

De lijn van de Toekomstvisie kreeg gestalte in een professionalisering van meerdere bedrijfsprocessen. Logistiek, personeelsmanagement, marketing en de samenwerking met de horeca en vrijwilligers werden gewijzigd. Dat daarmee ook de bedrijfscultuur fundamenteel veranderde spreekt voor zich. Het pleit voor de motivatie van vrijwilligers en staf dat deze professionalisering inderdaad kon plaatsvinden. Was in 2015 de aandacht gericht op de interne bedrijfsvoering, in 2016 werden de vruchten geplukt van de vernieuwde presentatie en het uitgebreide activiteitenprogramma. Het kasteel kreeg

meer en positieve publiciteit, het aantal bezoekers groeide en op financieel gebied konden al direct knelpunten worden opgelost. In het najaar werd het project afgerond. De eindrapportage van het project Toekomstvisie is in bijlage toegevoegd.

4. De oprijlaan gerestaureerd (2016-2017)

In de lijn van de Toekomstvisie maakt SKH een aansluiting op de verbrede N279. Vanaf het viaduct bij de afrit Heeswijk is een aansluiting gemaakt op de parallelweg, die leidt naar de historische oprijlaan van Kasteel Heeswijk. SKH verwierf financiële steun om de entreepartij en bestrating van de oprijlaan te restaureren en toegankelijk te maken. Brabants Landschap participeerde door de laanbeplanting op te schonen, de eikenbomen te snoeien en aansluitend bij de entree een vervallen populierenbos te kappen. Het waterschap zal de stuwbrug opknappen. Volgende stappen zijn het restaureren van de laanpoort en de brug, het aanleggen van een parkeerterrein bij de entree en het verwijderen van het parkeerterrein bij de kasteelpoort.

Met dit project ontstaat een adequate toeristische entree van het landgoed, is een monumentale entree hersteld en vermindert de verkeersdruk op 'het achterland'.

5. Bestuur en management

Een bestuurlijke wijziging vond plaats op 22 juni 2016 met het vaststellen van nieuwe statuten, het instellen van een statutaire directie, een Raad van Toezicht en een Raad van Advies. Hiermee werd het model directie, dagelijks en algemeen bestuur gemoderniseerd.

Uit het Algemeen Bestuur traden in 2016 de volgende leden terug:

		benoemd	Achtergrond/functie
Mr. Th.A.G.M. van der	Weijden	1996	Dijkgraaf Hoogheemraadschap van West-Brabant
Prof. drs. H.L.	Janssen	2006	Bijzonder hoogleraar Kastelenkunde (Universiteit Utrecht, later RU Leiden)
Mr. F.J.M.	Houben	2008	Commissaris van de Koningin in de Provincie Noord-Brabant
Ir. G.J.M.	Braks	2008	Voorzitter van de Eerste Kamer van de Staten-Generaal
Drs. J.C.Th.M. van	Laarhoven	2008	Directeur van het Noordbrabants Museum
Mw. Drs. M.A.H.	Moorman	2013	Burgemeester gemeente Bernheze

Allen hebben bijgedragen aan de restauratie en opbloei van het kasteel, wij zijn hen veel dank verschuldigd.

In de Raad van Toezicht en de Raad van Advies traden vijf nieuwe leden aan, zodat ultimo 2016 deze Raden als volgt waren samengesteld:

		benoemd	Achtergrond/functie
	Raad van Toezicht		
Ir. P.J.A. van	Schijndel	01-10-2013	Lid van de Raad van Bestuur van Rabobank Groep
Drs. R.C.	Bastiaanse	01-01-2012	Directeur van het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC)
W.J.A.L.M.	Verwegen	01-01-2012	Directeur Verwegen Communicatie B.V.
Mr. J.H.T.M.	Cuppen	01-01-2013	Directeur CILUX Compliance Consultancy
R.F.M.	Wagemakers	22-06-2015	Rayondirecteur MKB Noord-Oost Brabant ING Bank
Ing. J.	Baan	22-06-2016	Directeur Brabants Landschap
	Raad van Advies		
Drs. A.G.M.	Breijder RA	1996	Deloitte Accountants
Drs. A.L.M.	Nelissen	11-2001	Voorzitter Raad van Bestuur Kamer van Koophandel Nederland / President-commissaris TBI Holdings B.V.
Drs. A.A.J.	Wintjes	11-2003	Rector Gymnasium Beekvliet
Drs. W.N. van den	Dries	2006	Lid Algemeen Bestuur Brabants Landschap
Ir. K.	Hubée (†)	2006	Vice-voorzitter Raad van Bestuur en Groepsraad Philips N.V.
J.H.F.	Reuver	2006	Burgemeester Heeswijk-Dinther
Ir. J.W.	Willems	06-2006	Directeur Ingenieursbureau Sweegers en de Bruin
Dr. Ch.C.M. de	Mooij	2007	Directeur Noordbrabants Museum
W.I.I. van	Beek	12-2012	Commissaris van de Koning in de Provincie Utrecht
p. D.	Hendrickx o.praem.	06-2013	Abt van de Abdij van Berne
Drs. B. de	Boer	22-06-2016	Directeur van de NHTV University of Breda
mw. Drs. B. van	Haaften-Harkema	22-06-2016	Bestuurder SDW
Drs. H.	Hendriks	22-06-2016	Directievoorzitter Philips Electronics Benelux
Drs. D.T.C.M.	Lips	22-06-2016	Algemeen Directeur Libéma

Het bestuur van de stichting werd in de nieuwe structuur gevormd door de zittend directeur.

Het financieel management was in 2016 gericht op:

- a. Het transparant maken van de managementrapportage;
- b. De balanspositie structureel te verbeteren;
- c. De rendabiliteit in de bedrijfsvoering te verhogen.

Omwillen van de transparantie in de drie geldstromen exploitatie-instandhouding-projecten is ultimo 2016 de lopende bankrekening in drie gesplitst.

De balanspositie is in 2016 verder verbeterd door op de banklening een deel af te lossen en voor het overige een aflossingsplan overeen te komen. Door versnelde afschrijving zijn de laatste afschrijvingsposten geliquideerd.

De rendabiliteit in de bedrijfsvoering verbeterde – onder meer - door de focus te richten op het toerisme. In 2016 is een marketingbeleidsplan 2016-2018 opgesteld. SKH verbond zich in 2016 met de Natuurpoorten Noord-Brabant, Visit Brabant, (cultuur)toeristische partners in de regio en met andere samenwerkingsverbanden. Het geïntensiveerde publieksprogramma leverde een stijging van het aantal bezoekers op.

Partner op Kasteel Heeswijk is Kasteel Heeswijk Horeca v.o.f. (KHH), huurder van de kasteelkelders en het Koetshuis. SKH en KHH zijn in een intensieve dialoog om tot een optimalisering van zowel de daghoreca als de exclusieve partijen te komen. In 2016 is met de toeristische koers van SKH merkbaar dat de brasserie meer publiek trekt.

Risicoparagraaf

1. Exploitatieresultaten

Evenals in 2015 kon in 2016 een positief resultaat worden behaald. De recente structurele wijzigingen in de organisatie ondersteunen deze gunstige ontwikkeling. Zo was het mogelijk om de balanspositie te verbeteren. De kern van de bedrijfsvoering is de reguliere exploitatie. De uitvoering van de Toekomstvisie heeft een positieve doorslag gegeven. Dit zal ten goede komen aan het financieel management, de exploitatie en uiteindelijk de levensvatbaarheid van Kasteel Heeswijk.

2. Algemene reserve

Met de toevoeging van het exploitatieresultaat van 2016 kon SKH de negatieve algemene reserve verbeteren van - € 66.271 naar - € 39.410. In de volgende jaren zal stapsgewijs de balanspositie worden verbeterd op basis van de exploitatieresultaten.

3. Lang- en kortlopende schulden

Op het tekort op de restauratie van het kasteel had de stichting bij de Rabobank een hypotheekschuld van € 161.000. Dankzij het positieve exploitatieresultaat kon ultimo 2016 een aflossing worden gedaan en verminderde de schuld tot € 99.900. Voor de resterende schuld is een lagere rente en een aflossingsschema over tien jaar vastgesteld.

4. Afschrijvingen

Om de balans te verbeteren is in 2015 versneld afgeschreven. De resterende afschrijvingsposten zijn in 2016 geheel afgeschreven.

5. Liquiditeit

Met de verbeterde exploitatie behoefde SKH in 2016 geen gebruik meer te maken van de kredietfaciliteit van de bank. Om onderscheid te maken tussen de drie geldstromen exploitatie-instandhouding-projecten zijn de financiële rapportages in drieën gesplitst. Tevens zijn ultimo 2016 twee extra lopende rekeningen geopend om de drie geldstromen ook qua liquiditeit te scheiden.

Nawoord

In 2016 kon SKH de eerste vruchten plukken van haar reorganisatie in het voorgaande jaar. Toerisme en marketing zijn elementen die thans bijdragen aan een structurele verbetering van de financiële positie van Kasteel Heeswijk. Fundamenteel nog is de verbetering van de cultuurhistorische positie van het kasteel. De inbedding in het landgoed, de restauratie van de oprijlaan en de samenwerking met cultuurhistorische partners geven de eretitel 'Kasteel van Brabant' werkelijke inhoud. Samenwerking is het sleutelwoord.

Wij spreken onze erkenning uit voor de belangrijke steun die de stichting hierin krijgt van subsidiënten, medewerkers, vrijwilligers en vele anderen.

Luc Eekhout, directeur

Financieel jaarverslag 2016

Balans per 31 december in euro's

Vaste activa	2015	2016	Eigen vermogen	2015	2016
Materiële vaste activa			Statutaire reserves	500	500
Gebouwen incl. ondergrond	1	1	Algemene reserve	-66.271	-39.410
Ov. onroerende mat. vst. activa	145.439	145.439	Bestemmingsres.huisvesting	<u>343.142</u>	<u>343.142</u>
Inventaris	<u>353.604</u>	<u>343.141</u>		277.371	304.232
	499.044	488.581	Voorzieningen		
Vlottende activa			Overige voorzieningen	52.174	52.174
Voorraden	6.382	7.866			
			Langlopende schulden		
Vorderingen:			Bankleningen	161.000	99.900
Debiteuren	7.107	9.679	Overige leningen	<u>0</u>	<u>0</u>
Fiscus & sociale lasten	17.688	20.216		161.000	99.900
Nog te ontvangen subsidies	373	0	Kortlopende schulden		
Overlopende activa	<u>25.806</u>	<u>27.518</u>	Aflossing bankleningen	0	11.100
	50.974	57.413	Crediteuren	37.121	27.811
			Fiscus & sociale lasten	7.496	8.189
Liquide middelen	108.223	78.028	Overige schulden	2.712	6.739
			Vooruitontvangen subsidies	110.477	78.031
			Overlopende passiva	<u>16.272</u>	<u>43.712</u>
	<u>165.579</u>	<u>143.307</u>		174.078	175.582
	664.623	631.888		664.623	631.888

Verlies- en winstrekening

Opbrengsten	2015	2016	2016
	realisatie	begroting	realisatie
Museumbezoek	87.347	113.425	124.755
Winkel	8.762	10.000	9.875
Verhuur locaties	185.618	189.845	189.028
Diverse activiteiten	<u>4.703</u>	<u>5.000</u>	<u>4.718</u>
	286.430	318.270	328.376
Subsidies	<u>64.840</u>	<u>75.000</u>	<u>73.694</u>
Totale opbrengsten	351.856	393.270	402.070
Kosten			
Salarissen & sociale lasten	192.953	200.000	196.137
Overige personeelskosten	33.237	26.500	29.259
Huisvesting	55.652	54.041	62.341
Kantoor	11.711	13.900	14.064
Verkoop	25.752	42.038	34.347
Algemene kosten	-10.424	12.868	16.525
Afschrijvingen	24.685	10.000	10.463
Bijdrage project Toekomstvisie			882
Bijdrage project BRIM groen			2.852
Financieringslasten	<u>9.210</u>	<u>9.000</u>	<u>8.339</u>
Totale kosten	342.776	368.347	375.209
Exploitatiesaldo	8.494	24.923	26.861